काशिभिःराजभिः नाथेननाथवता भवदनुग्रहात्शक्तेनापीत्यर्थः ॥१४॥ अवसीयतेसंस्थीयतेस्मिन्नित्यवसानं यावज्जीवकंवासस्थानं ॥१५॥ नःअस्माकंकृतेभरताःभरतवंश्याभीष्मादयः मानशन्मानश्यं तु ॥१६॥ तानपिभरतानपि ॥१७॥ कुलेइतिद्वाभ्यांगर्वजादोषसंततिरुक्ता ॥१८॥१९॥ द्विजाःअर्थिनः ॥२०॥ प्रेतसत्वात्प्रगतबुद्धेर्मृतादित्यर्थः ॥२१॥२२॥ धर्मंधर्मकारणं सर्वंयज्ञदानादि येअधनास्ते

काशिभिश्चेदिपांचालैर्मत्स्यैश्चमधुसूदन ॥ भवताचैवनाथेनपंचग्रामावृतामया ॥ १४ ॥ अविस्थलंवृकस्थलंमाकंदीवारणावतं ॥ अवसानंचगोविंदकंचिदेवात्रपंचमं ॥ १५ ॥ पंचनस्तातदीयंतांग्रामावानगराणिवा ॥ वसेमसहितायेषुमाचनोभरतानशन् ॥ १६ ॥ नचतानपिदुष्टात्माधार्तराष्ट्रोनुमन्यते ॥ स्वाम्यमात्मनिमत्वासावतोदुःखतरंनुकिं ॥ १७ ॥ कुलेजातस्यवृद्धस्यपरवित्तेषुगृद्ध्यतः ॥ लोभःप्रज्ञानमाहंतिप्रज्ञाहंतिहताह्रियं ॥ १८ ॥ ह्रीर्हताबाधतेधर्मंधर्मोहंतिहतःश्रियं ॥ श्रीर्हतापुरुषंहंतिपुरुषस्याधनंवधः ॥ १९ ॥ अधनाद्विनिवर्ततेज्ञातयःसुहृदोद्विजाः ॥ अपुष्पादफलाद्वृक्षाद्यथाकृष्णपतत्रिणः ॥ २० ॥ एतच्चमरणंतातयन्मत्तःपतितादिव ॥ ज्ञातयोविनिवर्ततेप्रेतसत्वादिवासवः ॥ २१ ॥ नातःपापीयसींकांचिदवस्थांशंबरोब्रवीत् ॥ यत्रनैवाद्यनप्रातर्भोजनंप्रतिदृश्यते ॥ ॥ २२ ॥ धनमाहुःपरंधर्मंधनेसर्वंप्रतिष्ठितं ॥ जीवंतिधनिनोलोकेमृतायेत्वधनानराः ॥ २३ ॥ येधनादपकर्षंतिनरंस्वबलमास्थिताः ॥ तेधर्ममर्थंकामंचप्रमथ्नंतिनरंचतं ॥ २४ ॥ एतामवस्थांप्राप्यैकेमरणंवव्रिरेजनाः ॥ ग्रामायैकेवनायैकेनाशायैकेप्रवव्रजुः ॥ २५ ॥ उन्मादमेकेपुष्यंतियांत्यन्येद्विषतांवशं ॥ दास्यमेकेचगच्छंतिपरेषामर्थहेतुना ॥ २६ ॥ आपदेवास्यमरणात्पुरुषस्यगरीयसी ॥ श्रियोविनाशस्तद्वस्यनिमित्तंधर्मकामयोः ॥ २७ ॥ यदस्यधर्म्यंमरणंशाश्वतंलोकवर्त्मवत् ॥ समंतात्सर्वभूतानांनतदत्येतिकश्चन ॥ २८ ॥ नतथाबाध्यतेकृष्णप्रकृत्यानिर्धनोजनः ॥ यथाभद्रांश्रियंप्राप्यतयाहीनःसुखैधितः ॥ २९ ॥ सतदात्मापराधेनसंप्राप्तोव्यसनंमहत् ॥ सेंद्रान्गर्हयतेदेवान्नात्मानंचकथंचन ॥ ३० ॥ नचास्यसर्वशास्त्राणिप्रभवंतिनिबर्हणे ॥ सोभिक्रुध्यतिभृत्यानांसुहृदश्चाभ्यसूयति ॥ ३१ ॥ तत्तदामन्युरेवैतिसभूयःसंप्रमुह्यति ॥ समोहवशमापन्नःक्रूरंकर्मनिषेवते ॥ ३२ ॥ पापकर्मतयाचैवसंकरंतेनपुष्यति ॥ संकरोनरकायैवसाकाष्ठापापकर्मणां ॥ ३३ ॥

मृताएव ॥२३॥२४॥ एतांनिर्धनताख्यां एकेनागरिकाः ग्रामायकुग्रामवासार्थं वनायास्मदादयः नाशायमरणाय ॥ २५ ॥ २६ ॥ आपत्पदार्थमाह श्रियोविनाशइति तद्धिश्रीर्हि ॥ २७ ॥ धर्म्यंदेहस्वभावात्प्राप्तं नतुदारिद्र्याद्यपराधजं मरणंतच्छाश्वतंअनिमित्तमित्यर्थः समंतात्सर्वत्र अपरिहार्यमितिशेषः नात्येतिनातिक्रामति ॥ २८ ॥ २९ ॥ तदासंपत्काले आत्मापराधेनचित्तदोषेणरागादिना नात्मानंचेत्यस्यनचात्मानमित्यर्थः ॥ ३० ॥ अस्यव्यसनस्यनिबर्हणेनाशनिमित्तं ॥ ३१ ॥ तत्तदा सर्वदेत्यर्थः मन्युःक्रोधः तद्वानेवेत्यर्थः मुह्यतिकार्याकार्येनजानाति ॥ ३२ ॥ ३३ ॥

Digitized by Google